

2. januar 2023

Til

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

Dansk Neurologisk Selskab takker for muligheden for at kunne fremsende høringsvar vedrørende:

"Dimensionering af speciallægeuddannelsen 2024-2028, Neurologi".

I det følgende vil vi besvare og kommentere de 7 spørgetemaer som der er angivet i den fremsatte dimensioneringsplan. Besvarelsen bygger på tilbagemeldinger fra de neurologiske faglige miljøer i alle dele af landet.

Spørgsmål vedrørende udbud og efterspørgsel

Spørgsmål 1:

Hvordan opleves den nuværende balance mellem udbuddet og efterspørgslen på speciallæger i specialet?

Der har gennem en længere årrække været mangel på neurologiske speciallæger i Danmark. Aktuelt er der betydelig mangel i alle dele af landet. Uden for de store universitetsbyer er der udbredt mangel i alle regioner og mest udtalt i regionerne i den vestlige del af Danmark. Selv i de store universitetsbyer er der mangel på speciallæger primært inden for nogle subspecialer af neurologien (f.eks. demens, neurorehabilitering og neurofysiologi). Overordnet medfører dette mange uhensigtsmæssige patientforløb grundet lange ventetider til både forundersøgelser og opfølgninger i ambulatorierne samt pressede vagtlag på hospitalerne. Denne udvikling er opstået trods et vedvarende arbejde i afdelingerne med optimering af alle dele af patientforløbene herunder opgaveglidning til andre faggrupper. Dette er en væsentlig del af forklaringen på, at neurologien er et af de specialer, der har den laveste opfyldelse af udrednings- og behandlingsgarantien, specielt på regionsfunktion og de højt specialiserede funktioner.

Spørgsmål 2:

Er der særlige kommunale og/eller regionale forskelle i efterspørgslen og udbuddet, som den kommende dimensioneringsplan skal tage højde for?

Der er på nationalt plan en markant forskel i dækningen af neurologiske speciallæger hvilket bidrager til en betydelig ulighed i sundhedsvæsenet. Samtidig hermed skal det understreges, som angivet ovenfor, at der er mangel på speciallæger i alle dele af landet, hvilket blot er langt mere udtalt i nogle regioner. Til eksempel kan det angives, at antallet af neurologiske speciallæger per indbygger er ca. 2,5 gange større i Region Hovedstaden end i Region Nord. Samtidig skal det understreges at uddannelsesregion Øst har været den eneste region der igennem de sidste 6-7 år bedst har kunnet ansætte kvalificerede kandidater i alle udbudte hoveduddannelses-forløb. Det vurderes således vigtigt at der planlægges en balanceret udvikling i antallet af neurologiske speciallæger der dels sikrer tilstrækkelig vækst i alle regioner af landet samtidigt med, at der tages hensyn til den mulige rekruttering til specialet i de forskellige regioner (se endvidere svar på spørgsmålene nedenfor).

Spørgsmål 3:

Vurderes udviklingen i efterspørgslen efter speciallæger i specialet de kommende år at være større eller mindre end det forventede udbud, jf. hovedscenariet i Figur 5? Med hvilken begrundelse?

I vurderingen af efterspørgslen bedes foretaget en opdeling på funktionsniveau, således at det belyses, hvor stor en andel af speciallægerne i specialet, der fremadrettet forventes at være beskæftiget på hovedfunktionsniveau, regionsfunktionsniveau samt højt specialiseret funktionsniveau.

Det vurderes vigtigt at der søges mod en dimensionering der medfører markant vækst i antallet af neurologer hurtigst muligt, da der er et betydeligt efterslæb på speciallægekapa-
citeten allerede på nuværende tidspunkt. Større behov for specialisdækning til den akutte neurologi samt generel stor vækst i de neurologiske behandlinger grundet stor faglige udvikling medfører behov for mange flere neurologer. Der er, og vil fremover være, fortsat stor vækst i nye behandlingstilbud hvilket bl.a. vil medføre flere behandlinger på regions- og højt specialiseret niveau. For at sikre kapaciteten i sygehusbehandlingen vil det bl.a. kræve at en større andel af behandlingerne på hovedfunktionsniveau udføres i neurologisk speciallægepraksis der derfor også skal styrkes med en betydelig øget dimensionering. Opmærksomheden henledes på, at en række nye behandlingstilbud også vil være inden for den akutte neurologi på alle 3 behandlingsniveauer, hvilket samtidig med ovennævnte vil kræve betydelig større tilstedeværelse af neurologiske speciallæger. Samlet vurderes det derfor at der vil være større efterspørgsel efter speciallæger end det forventede udbud jf. hovedscenariet. Det vurderes at der fremadrettet vil ca. den samme fordeling af neurologiske speciallæger beskæftigede på de 3 niveauer som hidtil (hovedfunktionsniveau, regionsfunktionsniveau samt højt specialiseret funktionsniveau). Yderligere udfordringer i forhold til den samlede kapacitet af speciallæger i de kommende år er, at der kan forventes en stigende frekvens af deltidsstillinger for neurologiske speciallæger ligesom det er sandsynligt at der vil komme en stadigt tidligere tilbagetrækningsalder (pensionering) for neurologiske speciallæger.

Spørgsmål 4:

Hvilke faktorer forventes at kunne få indflydelse på behovet af speciallæger i specialet? I vurderingen bør der tages højde for den demografiske udvikling, ændrede sygdomsmønstre, ændrede behandlingsmønstre/metoder, teknologisk udvikling, sundhedsplanlægning, øget specialisering, fokus- og indsatsområder, strukturændringer mv.

Efterspørgslen af speciallæger i neurologi vil i de kommende år være markant stigende grundet flere forhold. For det første vil det markante demografiske træk med langt flere ældre medborgere naturligt medføre en stor stigning i efterspørgslen på speciallæger i neurologi, da denne gruppe har en langt højere prævalens af neurologiske sygdomme. I løbet af de næste 10-15 år forventes næsten en fordobling i antallet af medborgere ældre end 80 år. Denne aldersgruppe vil trods overordnet bedre sundhedstilstand bevirke at der kommer en stor stigning i antallet af bl.a. neurodegenerative og cerebrovaskulære sygdomme. Dette skyldes blandt andet, at der ikke er sket væsentlige fremskridt i primær profylakse af de fleste neurologiske sygdomme. Sammenholdt med det hastigt stigende antal behandlingstilbud til disse sygdomme, vil dette medføre en megen stor stigning i efterspørgslen af neurologiske speciallæger. Herudover vil den teknologiske udvikling sammenholdt med stigende levealder og forbedrede behandlingsmuligheder medføre flere og længere kroniske patientforløb der stiller større krav til dimensioneringen. Sammenholdt med at der jo allerede aktuelt er mangel på speciallæger vil dette medføre udfordringer på kapaciteten af neurologiske speciallæger på alle tre specialiseringsniveauer.

Spørgsmål 5:

Er der nogle generelle bemærkninger til lægeprognosens fremskrivning af speciallæger i specialet?

For at sikre det tilstrækkelige antal speciallæger vurderes vigtigt at der etableres et større optag af lægestuderende på de medicinske uddannelser således at der sikres et tilstrækkeligt grundlag af læger der kan søge ind på speciallægeuddannelsen. Opmærksomheden skal endvidere henledes på de særlige forhold der gælder for dels den kliniske neurofysiologi der er et fagområde inden for neurologien, samt neurorehabiliteringen der er en del af den neurologiske specialeplan med særlige udfordringer.

Vedrørende neurofysiologien gennemfører kandidaterne efter neurologisk speciallægeuddannelse en fagområdeuddannelse på 2½ år med oplæring i de neurofysiologiske undersøgelser. Der er i dag allerede væsentlige udækkede behov for neurofysiologiske undersøgelser. Med baggrund i den generelle udvikling (se svar på spm. 4) vil der også komme markant øget efterspørgsel efter neurofysiologiske specialitydelser. Dansk Selskab for Klinisk Neurofysiologi vurderer samlet, at der er behov for årlig oprettelse af 4½ forløb med fagområdeuddannelse årligt de næste 10 år. Da der samtidig forventes afgang af 24 neurofysiologer de kommende 10 år, vil der være brug for oprettelse af ca. 21 nye speciallægestillinger i fagområdet klinisk neurofysiologi på tværs af alle regioner.

Vedrørende neurorehabilitering er der aktuelt særligt udtalte problemer med specialisdækningen i alle dele af landet, dog især i de vestlige regioner. Dette udgør således en særlig udfordring inden for neurologien idet der fremadrettet også kan forventes betydelig vækst inden for dette subspecialt med samme begrundelse som for neurologien generelt (se svar på pkt. 4). Dette bør inddrages i den samlede vurdering af behovet for neurologiske speciallæger fremover.

Spørgsmål vedrørende dimensionering

Spørgsmål 6:

Hvilken uddannelseskapacitet anbefales for perioden 2024-2028, og med hvilken begrundelse?

Da der er opbygget et voksende ansættelsesmæssigt efterslæb af neurologer over de sidste mange år, vil det være nødvendigt med flere hoveduddannelsesforløb. Der bør derfor foretages en øgning i uddannelseskapaciteten for perioden 2024-2028 og fremadrettet. Dette kræver, at der er tilstrækkelig søgning mod specialet og her skal det påpeges at i modsætning til årene forud, er det lykkedes at besætte alle hoveduddannelsesforløb i hele landet i årene 2020 og 2021. Dette understreger at de neurologiske afdelinger er i stand til at sikre rekruttering til specialet. Vi anbefaler derfor en fortsat gradvis øgning i antallet af hoveduddannelsesforløb i årene 2024-2028 fra 31 i 2023 til 37 hoveduddannelsesforløb i 2028 på landsplan. Vi foreslår at antallet af hoveduddannelsesforløb øges med 6 og at udvidelsen fordeles ligeligt på de 3 uddannelsesregioner således at der i 2028 er følgende antal forløb:

Nord: 12, Syd: 10 og Øst 15.

Samtidig med denne øgning i antallet af hoveduddannelsesforløb bør der sikres en fortsat tilstrækkelig søgning til disse forløb hvilket bl.a. kræver flere I stillinger (se nedenfor). For at sikre det, foreslås blandt andet etablering af fuld finansiering til I stillinger på de neurologiske afdelinger modsat nu hvor der mangler medfinansiering til en betydelig del af stillingerne. For at sikre tilstrækkelig rekruttering af kandidater til hoveduddannelsesforløbene især i de regioner hvor der er mindst søgning foreslås det endvidere at der udvikles nye hoveduddannelsesforløb hvor der er indlagt dedikerede forløb med fokus på f. eks ledelse, prægraduat undervisning, forskning og udvikling. Denne satsning foreslås sikret ved at der tildeles et vist finansieret frikøb til disse dedikerede uddannelsesforløb.

Dansk Neurologisk Selskab

Overordnet set er der behov for at sikre en optimal kapacitet af neurologiske speciallæger. Dette kræver en samlet løsning der involverer alle niveauer herunder sygehus-, regionalt og nationalt niveau. For at få løst de grundlæggende problemer, vil vi foreslå at Sundhedsstyrelsen nedsætter en organisatorisk vertikal arbejds-gruppe til at arbejde specifikt med fokus på de beskrevne udfordringer.

Spørgsmål 7:

Den nuværende ratio mellem introduktions- og hoveduddannelsesforløb er fastsat til 2,0-3,0.

Hvilken ratio mellem introduktions- og hoveduddannelsesforløb vurderes nødvendig for dels at sikre et passende antal ansøgere til hoveduddannelses-forløbene og dels at sikre, at læger introduceres til specialet?

Den nuværende ratio vurderes som værende for lav. Det tilrådes at ratioen øges til 3,0-4,0. Frafaldet efter I stilling vurderes at have baggrund i en række forhold herunder dårlige arbejdsvilkår med for stor vagtbelastning, for beskednen supervision grundet travlhed blandt de uddannelsesgivende speciallæger på afdelingerne samt praktiske udfordringer grundet store geografiske afstande mellem de enkelte uddannelsesgivende afdelinger i hoveduddannelsesforløbene.

På vegne af Dansk Neurologisk Selskab

Henning Andersen
Formand

Lærestolsprofessor, Overlæge, Dr.med. Ph.D.
Neurologisk klinik, Aarhus Universitetshospital
Indgang J, Plan 5, Krydspunkt J504
Palle Juul-Jensens Boulevard 165
8200 Århus N